

УДК 047.31+811.161.2

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕКЛАДИ СВЯТОГО ПИСЬМА В СЛОВ'ЯНСЬКОМУ КОНТЕКСТІ» (ДО 450-РІЧЧЯ ПЕРЕСОПНИЦЬКОГО ЄВАНГЕЛІЯ)» (м. Рівне, 13–14 жовтня 2011 р.)

За ініціативи Інституту української мови Національної академії наук України 13–14 жовтня 2011 року в Рівненському державному гуманітарному університеті відбулася Міжнародна наукова конференція «Українські переклади Святого Письма в слов'янському контексті» (до 450-річчя Пересопницького Євангелія), зорганізована кафедрою української мови імені професора К. Ф. Шульжука Рівненського державного гуманітарного університету за участі Рівненського обласного краєзнавчого музею та Культурно-археологічного центру «Пересопниця».

До участі в роботі конференції зголосилися 67 представників різних навчальних закладів і установ України та зарубіжжя, як-от: Інституту української мови НАН України, Інституту українознавства імені І. Крип'якевича НАН України (м. Львів), Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Волинського національного університету імені Лесі Українки, Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, Житомирського державного університету імені Івана Франка, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Київського національного університету культури і мистецтв, Національного університету «Острозька академія», Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Прикарпатського національного університету

імені Василя Стефаника, Рівненського інституту ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», Рівненського інституту слов'янознавства Київського славистичного університету, Тернопільського національного економічного університету, Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, Ужгородського національного університету, Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського, Бродівського педагогічного коледжу імені Маркіяна Шашкевича, Київської православної богословської академії Української Православної Церкви Київського патріархату, Свято-Параскевського храму УПЦ Волинської єпархії с. Ратнів, музею «Дрогобиччина», Будапештського університету імені Л. Етвеша (Угорщина), Університету імені Я. Пуркіне (м. Усті-над-Лабем, Чеська Республіка), Ягеллонського університету (м. Краків, Польща).

Урочисте відкриття конференції відбулося 13 жовтня 2011 р. в актовій залі Рівненського обласного краєзнавчого музею, де на авансцені експонувалося факсимільне видання Пересопницького Євангелія, а по обидва боки зали були встановлені спеціально підготовлені до ювілею пам'ятки банери, що інформували про історію вивчення Пересопницького Євангелія.

Із вітальним словом перед учасниками конференції виступив співголова оргкомітету член-кореспондент НАН України, доктор філологічних наук, професор Інституту української мови НАН України **В.В. Німчук**, який разом із директором Інституту української мови НАН України доктором філологічних наук, професором **П.Ю. Гриценком** зініціював проведення цього великомасштабного наукового заходу саме на Рівненщині, де створювалася видатна пам'ятка української духовності — Пересопницьке Євангеліє.

Перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету, кандидат педагогічних наук, професор **А.М. Воробйов** представив високодостойних гостей та ознайомив присутніх із порядком роботи конференції. Заступник голови Рівненської обласної державної адміністрації **О.В. Губанов**, за ініціативи й наполегливої праці якого на Рівненщині успішно зреалізовано проект «Культурно-археологічний центр «Пересопниця», привітав усіх із початком роботи конференції і побажав учасникам плідної, результативної праці. Заступник начальника управління освіти Рівненської облдержадміністрації **П.М. Коржевський** акцентував увагу присутніх на виховному потенціалі Пересопницького Євангелія — своєрідного каменя віри, закладеному нашими предками у фундамент національно-культурного відродження. Директор обласного краєзнавчого музею **О.С. Булига** наголосив, що праця рівненських науковців спрямована на об'єктивне, неупереджене вивчення й висвітлення історії краю.

На правах господарів конференції доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри української мови імені професора

К.Ф. Шульжука Рівненського державного гуманітарного університету **Г.М. Вокальчук** представила присутнім високоповажаних учасників наукової конференції — вітчизняних і зарубіжних докторів філологічних наук, професорів, тих, хто є справжніми боронителями української духовності, хто трепетно плекає рідне слово, зміцнює наш національний дух, утворює красу і силу рідної мови на світових теренах.

Пленарне засідання відкрив член-кореспондент НАН України, доктор філологічних наук, професор **В. В. Німчук**, який виголосив доповідь «**Аспекти дослідження Пересопницького Євангелія**», у якій зупинився на проблемах, пов'язаних із вивченням пам'ятки, зокрема — як ставитися до дефініції «першокнига», адже були й давніші переклади (Волинське, Літківське, Реймське, Учительні Євангелія тощо). Доповідач наголосив, що саме в Пересопницькому Євангелії вперше здійснено одночасний переклад чотирьох євангельських текстів, порушив питання про те, наскільки доречним є перейменування пам'ятки на Дворецько-Пересопницьке Євангеліє, оскільки, за висновками більшості дослідників, перші два Євангелія (від Матвія та Марка) написані у Двірці, а від Луки й Іоанна — у Пересопниці. На думку вченого, необхідно ретельно дослідити, яким був шлях Пересопницького Євангелія тривалістю в 100 років, так би мовити, від Пересопниці до Івана Мазепи. Доповідач згадав епізод про перебування Івана Мазепи на Дубенщині (нині Кременеччина) у Білій Криниці, звернув увагу на проблему повернення чесного імені Іванові Мазепі уже хоча б через те, що гетьман зберіг для нащадків духовну святиню — Пересопницьке Євангеліє.

Доктор філологічних наук, професор кафедри богемістики і славістики університету імені Я. Пуркіне міста Усті-над-Лабем Чеської Республіки **І. Марван** у доповіді «**Роль Святого Письма у становленні чеської мови та свідомості її носіїв у Центральній Європі**» розкрив роль рідної мови кожного народу як визначального засобу його національної ідентифікації («Рідна мова — зброя, яка виспіває визвольний псалом»), тим більше, коли йдеться про слов'янські мови. Доповідач зазначив, що кореневий зв'язок між лексемами **слов'яни** і **слово** не випадковий, оскільки саме через слово розкриваються наш розум, інтелект, як через серце — емоції, а через душу — духовне начало. За спостереженнями вченого, на церковнослов'янській мові, яку, до речі, у Чехії знає практично кожен, базуються літературні мови багатьох європейських народів.

У доповіді «**Гунгаризми в Нягівському Євангелії**» доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української філології Будапештського університету імені Л. Етвеша **А. Золтан**, коментуючи переклади Біблії, продемонстрував блискуче володіння матеріалом, який виклав на засадах компаративного аналізу.

Доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри української мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка **Л.М. Марчук** у доповіді «**Сучасники про стиль**

перекладу Біблії Іваном Огієнком (за публікаціями в журналі «Віра й культура», Вінніпег)» акцентувала увагу на актуальності дослідження надрукованих у зазначеному часописі наприкінці 50-х — на початку 60-х років ХХ ст. відгуків дописувачів про переклад Святого Письма, здійснюваного Іваном Огієнком упродовж більш ніж 40 років. Відповідні матеріали, як зазначила доповідачка, зберігаються в Центрі огієнкознавства Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, керівником якого є дослідниця спадщини Івана Огієнка, голова Ради Всеукраїнського Товариства Івана Огієнка, лауреат Всеукраїнської премії імені Івана Огієнка, професор Євгенія Сохацька. Людмила Миколаївна повідомила, що сучасники Івана Огієнка з подякою зустріли завершення його перекладацької праці, відзначили «епохальне» значення цього перекладу для України й діаспори, наголосила, що він і сьогодні виконує, окрім релігійної, ще одну функцію — забезпечення українському народові його невід'ємного права читати і пізнавати Святе Письмо своєю рідною мовою.

Архімандрит **Онуфрій (Куц)**, настоятель Свято-Параскевського храму УПЦ Волинської Єпархії села Ратнів, у доповіді «**Луцьке Євангеліє XIV століття: нове життя**» зауважив, що Луцьке Євангеліє (за висновком Я.П. Запaska) належить до 128 найунікальніших рукописних пам'яток України і репрезентує галицько-волинську книгописну школу, а за наявними в книзі маргіналіями, палеографічними знаками, мовними ознаками має стосунок до Спаського Красносельського монастиря XIV ст., що поблизу Луцька.

Доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника **В.В. Грещук** у доповіді «**Наддністрянсько-покутсько-гуцульсько-бойківські діалектні риси в мові українських перекладів «Євангелія Луки» А. Кобилянського**», підготовленій у співавторстві з кандидатом філологічних наук, доцентом зазначеного вишу **В.В. Грещук**, проаналізував фонетичні, морфологічні й лексичні діалектизми, вжиті в перекладі Євангелія Луки, здійсненому Антоном Кобилянським. Аналіз різнорівневих діалектних ознак, виявлених у мові досліджуваної пам'ятки, дав підстави авторам доповіді дійти висновку, що на формування мовної особистості перекладача Євангелія великий вплив мала говірка його родинного села Перерісль Надвірнянського району Івано-Франківської області. Перерісльська говірка репрезентує наддністрянсько-покутсько-гуцульсько-бойківське суміжжя.

У доповіді доктора філологічних наук, професора, директора Інституту філології та журналістики Житомирського державного університету імені Івана Франка **В.М. Мойсієнка** «**Волинське (Житомирське) Євангеліє 1571 року — копія Пересопницького чи оригінальний переклад тогочасною українською літературно-писемною мовою?**» акцентовано увагу на перекладі Євангелія, що був створений через 10 років після Пересопницького. У літературі це Євангеліє

називають переважно Волинське або Житомирське. Доповідач на численних прикладах продемонстрував, що праця писаря Петра була не звичайним копіюванням Пересопницького рукопису, а свідомою переробкою. Народнорозмовних (західнополіських) рис у тексті Житомирського Євангелія значно більше, ніж у Пересопницькому. На жаль, оригінал пам'ятки не зберігся, дослідники послуговуються метаграфованими уривками, опублікованими свого часу житомирським священиком М. Трипільським. «Якщо такий текст реально існував, то Житомирське Євангеліє безсумнівно претендувало б на найдавнішу пам'ятку, в якій розмовна українська стихія представлена найвиразніше», — підсумував проф. В.М. Мойсієнко.

На завершення пленарного засідання учасники конференції переглянули й обговорили документальний фільм про Пересопницьке Євангеліє (Рівненська ОДТРК, автор і комп'ютерний монтаж — **О. Бухало**, режисер — **В. Рябунець**, оператор — **М. Штемпель**), який на XVI Всеукраїнському фестивалі телевізійних і радіопрограм «Калинові острови — 2011» виборов I місце в номінації «СЛОВО, ВЛАДА, СУСПІЛЬСТВО» (публіцистика в ефірі). Поява фільму викликала позитивний резонанс в українському суспільстві, яке широко відзначило цього року ювілей видатної пам'ятки.

Секційна робота за трьома напрямками — **1) «Староукраїнські переклади Святого Письма і його частин»**, **2) «Українські переклади Біблії XIX–XXI століть»**, **3) «Сакральний стиль української мови»** — проходила в залах Рівненського обласного краєзнавчого музею: в актовій залі (секція 1), у залі старовинної ікони (секція 2) та в залі етнографії (секція 3), що надало роботі учасників конференції особливої історико-культурної тональності.

У роботі першої секції — «**Староукраїнські переклади Святого Письма і його частин**» (голували **Мойсієнко В.М.**, д. філол. н., проф., **Хобзей Н.В.**, к. філол. н., ст. наук. співробітник; секретар — **Бісовецька Л.А.**, к. філол. н., доц.) — узяли участь 10 науковців. Кандидат філологічних наук, доцент Рівненського інституту слов'янознавства Київського славистичного університету **Л.А. Бісовецька** в доповіді «**Суфіксальний словотвір дієслів у мові Пересопницького Євангелія**» розглянула похідні дієслова в тексті Пересопницького Євангелія, утворені за допомогою суфіксів **-и-**, **-ова-**, **-ьствова-**, **-а-** та ін., з'ясувала походження і структуру твірних іменних основ, виявила різновиди спільнокореневих словотвірних рядів у системі дієслів, визначила морфологічні засоби, які використовувалися в словотворенні відіменних дієслів.

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Житомирського державного університету імені Івана Франка **В.М. Титаренко** в доповіді «**Іншомовні запозичення в Пересопницькому Євангелії**» представила широкий спектр запозичень із різних мов, відзначила, що найуживанішими в аналізованому тексті були лексеми грецького та латинського походження.

Директор Рівненського обласного краєзнавчого музею **О.С. Булига** в повідомленні «**Пересопницьке Євангеліє: від витоків до сьогодення**» зазначив, що згадувану пам'ятку як святиню українства визнають у всіх куточках України та в діаспорі всі християнські церкви, представники інших конфесій, політичні сили, науковці. За переконанням дослідника, ця книга й історична Пересопниця, як і 450 років тому, можуть і повинні стати засобом і місцем порозуміння та згуртування українців довкола національної ідеї.

Кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник відділу української мови Інституту українознавства імені І. Крип'якевича НАН України (м. Львів) **Н.В. Хобзей** у доповіді «**Префіксальні дієслова в Нягівському Євангелії**» простежила зокрема генезу й функціонування похідних дієслів із префіксом **ви-**.

Кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник відділу української мови Інституту українознавства імені І. Крип'якевича НАН України (м. Львів) **Г.М. Дидик-Меуш** у доповіді «**Мовна тканина неканонічного євангельського тексту XVI ст.**» зосередила увагу на лексичному складі Євангелія.

Кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник відділу української мови Інституту українознавства імені І. Крип'якевича НАН України (м. Львів) **О.В. Кровицька** в доповіді «**Цінність євангельського слова у творенні реєстру “Словника української мови XVI — першої половини XVII ст.”**» зауважила, що біблійні тексти найбільш цитовані в усьому світі, а низка слів у реєстрі зазначеного словника — це ілюстрації виключно з Пересопницького Євангелія.

Кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник відділу історії української мови Інституту української мови НАН України **Г.В. Воронич** у доповіді «**Один із перших українськомовних перекладів конфесійного тексту: Четья Мінея 1489 р.**» зосередила увагу слухачів на лексико-стилістичних і граматичних особливостях пам'ятки, прокоментувала популярний у мовознавчих колах погляд, згідно з яким згадувана книга подеколи тлумачиться як пам'ятка білоруського народу.

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя **С.А. Федак** у доповіді «**Переклад цитат із Біблії у почаївському збірнику проповідей «Науки парох'балнія» (1787)**» ознайомила учасників конференції з особливостями перекладу біблійних цитат у зазначеному джерелі.

Кандидат філологічних наук, науковий співробітник відділу української мови Інституту українознавства імені І. Крип'якевича НАН України (м. Львів) **Ю.В. Осінчук** у доповіді «**Староукраїнські переклади богослужбових текстів: Крехівський Апостол**» звернув увагу на специфіку перекладу Крехівського Апостола староукраїнською мовою.

Кандидат філологічних наук, науковий співробітник Інституту української мови НАН України **У.М. Штанденко** в доповіді «**Сталі**

вирази з сакральними елементами в офіційно-діловому стилі кінця XVII — початку XVIII ст. (на матеріалі «Актів (протоколів) Полтавського міського уряду»)), оперуючи багатим ілюстративним матеріалом, зазначила, що християнська практика, зокрема сталі вирази зі сакральними елементами, були змістом повсякденного життя й мовлення українського селянина, міщанина кінця XVII — початку XVIII ст. Уживання релігійних лексем і виразів актових документів свідчило не лише про віру мовців, а й підтверджувало юридичну вартість, достовірність і правдивість сказаного в документах.

На засіданні другої секції — «Українські переклади Біблії XIX — XXI ст.» (головили **Грещук В.В.**, д. філол. н., проф., **Венжинович Н.Ф.**, к. філол. н., доц.; секретар — **А.А. Ковтун**, к. філол. н., доц.) — виступили: кандидат філологічних наук, доцент кафедри богемістики і славістики університету імені Я. Пуркине міста Усті-над-Лабем Чеської Республіки **М. Начева-Марванова** з доповідю «Квазіфразеологічні одиниці типу *verbum-substantivum abstractum* у чеській «Біблії Кралицькій» та інших сучасних перекладах Нового Заповіту», де зосередилася зокрема на аналізі одного зі сталих виразів «мати + розум» у перекладах різними мовами;

доцент кафедри української мови Ужгородського національного університету **Н.Ф. Венжинович** («Фразеологізми у Святому Письмі: етнолінгвістичний аспект») на конкретних прикладах проаналізувала глибинний смисл, закладений у біблійних стійких виразах. Дослідниця виокремила найважливіші ключові слова, які позначають загальнолюдські моральні категорії: **добро, зло, зрада, вірність** тощо. У фразеологізмах, зазначила доповідачка, — споконвічна мудрість людини. Саме смисл, закладений у біблійних стійких виразах, дає змогу простежити нерозривний зв'язок мови, культури і буття етносу, саме в цих образних мовних знаках виразно відтворена людина з усіма її позитивними й негативними рисами, вчинками тощо;

кандидат філологічних наук, доцент кафедри історії та культури української мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федковича **А.А. Ковтун** («Функціонування теонімів у Святому Письмі (на матеріалі перекладів І. Огієнка та Патріарха Філарета)») схарактеризувала функціонування та стилістичне використання окремих теонімів, відзначила високий ступінь їхньої варіативності; провела паралель між обмеженням ужитку одних лексем Патріархом Філаретом і ширшим експлікуванням центральних теонімів, подеколи з несакральної сфери, І. Огієнком. Відповідаючи на запитання присутніх, погодилася з думкою, що переклади І. Огієнка відзначаються багатством лексичних засобів, а Патріарх Філарет прагнув зробити сакральні тексти Старого й Нового Заповітів доступними для пересічного вірянина, тому послуговувався часто вживаною лексикою, звичним для узусу набором номінацій;

кандидат богословських наук, завідувач кафедри філології Київської православної богословської академії Української Православної

Церкви Київського патріархату, аспірант Інституту української мови НАН України **О.Я. Мирончук** («Відповідники назв чинів святості в біблійному тексті») зауважив, що біблійні тексти — важливе джерело для вивчення, розуміння й функціонування назв чинів святості та їхніх відповідників. Такі висновки науковець зробив на основі аналізу номінацій **апостол і святий**.

У роботі третьої секції — «Сакральний стиль української мови» (головила **Гуйванюк Н.В.**, д. філол. н., проф., секретар — **Бісовецька Т.В.**, к. філол. н., доц.) — узяли участь 7 доповідачів.

У доповіді «**Мова проповідей Сидора Воробкевича**» доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри сучасної української мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича **Н.В. Гуйванюк** відзначила таку важливу і домінуючу ознаку тексту церковної проповіді буковинського письменника і священника Сидора Воробкевича (1836–1903), активного громадського діяча кінця XIX ст. — початку XX ст., літературну творчість якого високо оцінив свого часу І.Я. Франко, як інтертекстуальність, наповнюваність текстів проповідей цитатами з Книг Святого Письма. Доповідачка відзначила, що за просвітницьку діяльність у галузі утвердження української мови на Буковині Сидора Воробкевича називають апостолом просвіти. Церковно-проповідницька публіцистика С. Воробкевича, православного протоієрея, професора теологічного факультету Чернівецького університету, ще не була предметом спеціального розгляду. А це — понад 100 проповідей („наук”) для народу, які були опубліковані в часописі „Candela” та частково видані окремими книгами: „Науки надгробні для сільського народу” (1891), „Десять заповідей Божих і Молитва Господня” (1893) та „Науки для народу” (1899). «Цей творчий доробок письменника — унікальне явище в українській культурі, варте окремої уваги дослідників — теологознавців, літературознавців, мовознавців», — наголосила проф. Н.В. Гуйванюк. Дослідниця звернула увагу на інтертекстуальність цитатних фрагментів Книг Святого Письма в авторських проповідях письменника-священника, розкрила функції прототекстів та способи їх реалізації. Доцільність точного зазначення джерела цитованих прототекстів підтверджує призначення проповідей як навчальних зразків („наук”) для майбутніх священників.

Професор Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича **Н.Д. Бабич** у доповіді «**Мовностилістичні особливості сучасного українського перекладу Священного Передання Іоана Златоуста**» повідомила про роботу доктора богослов'я отця Михайла Марусяка над перекладом зі староросійської мови 12 томів текстів Златоуста (дотепер перекладені вже 7 томів). Доповідачка звернула особливу увагу на історію укладання і перекладів слов'янськими (і не лише) мовами Передань Великого Проповідника, особливості структурування текстів, роботу перекладача з метою збереження ознак сакральної мови, зв'язку зі стилем першовидань, уникнення етномовного диссонансу. Проф. Н.Д. Бабич наголосила також на значенні

перекладів духовно-релігійного змісту для сучасного покоління людей, для досягнення емоційного й морально-етичного світу автора передань.

Доктор філологічних наук, професор кафедри української мови Волинського національного університету імені Лесі Українки **Н.О. Данилюк** у доповіді «**Біблійні слова-символи в мові української народної поезії**» розглянула слова-символи біблійного походження **Бог, Ісус Христос, Божа Мати** та інші, які в текстах українського фольклору набули національно-культурного змісту, стали етнологемами.

Доктор філологічних наук, професор Рівненського інституту слов'янознавства Київського славистичного університету **О.В. Тищенко** в доповіді «**Біблійні та фольклорні формули прокльонів в українській та польській мовах**» звернув увагу на специфіку функціонування зазначених висловів у малих жанрах української та польської народної творчості.

У доповіді «**Сакральний світ крізь призму індивідуально-авторської неології**» доктор філологічних наук, професор Рівненського державного гуманітарного університету **Г.М. Вокальчук** розглянула структурно-семантичні особливості індивідуально-авторських лексичних новотворів сакральної тематики в українській поезії ХХ — ХХІ ст., дослідила частотність уживання кореневих морфем із семантикою сакральності в поетичному дискурсі окресленого періоду, визначила продуктивність / непродуктивність українських авторів у творенні інновацій на позначення понять сакрального світу.

Кандидат філологічних наук, доцент Рівненського інституту слов'янознавства Київського славистичного університету **Т.В. Бісовецька** в повідомленні «**Становлення номінації сакрального статусу людини в історії української мови**» розглянула лексичні одиниці на позначення соціального статусу людини в тексті Пересопницького Євангелія. У процесі аналізу досліднича виявила й описала п'ять лексико-семантичних груп номінацій, з'ясувала основні шляхи їх становлення.

Аспірант кафедри української мови Національного університету «Острозька академія» **В.В. Максимчук** у повідомленні «**Авторські номінації духовних осіб у творчості поетів Рівненщини**» проаналізував найсуттєвіші структурно-семантичні особливості та стилістичне призначення авторських лексичних новотворів із компонентами, що називають духовних осіб, у мовотворчості рівненських поетів. Дослідник здійснив спробу простежити десакралізацію семантики компонентів на позначення реальних понять. Доповідач зауважив, що пік уживання авторських новотворів релігійно-християнського змісту припадає на 60–80-і роки ХХ ст., що значною мірою зумовлено впливом екстралінгвальних чинників.

На завершення секційних засідань науковці мали змогу ознайомитися з унікальною колекцією старовинних ікон, що зберігається в Рівненському обласному краєзнавчому музеї. Учасники конференції прослухали доповідь «**Пам'ятки іконопису XV–XVI століть як вияв**

європейського і світового гуманістичного руху (на базі фондової колекції Рівненського обласного краєзнавчого музею)», яку натхненно виголосила колишній співробітник Рівненського обласного краєзнавчого музею, а нині — доктор історичних наук, професор, завідувачка кафедри філософії і соціальних наук Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету **Н.Г. Стоколос**.

Наступного святкового дня, 14 жовтня 2011 р., учасники конференції провели заключне пленарне засідання в с. Пересопниці, де їх радо зустріли працівники культурно-археологічного центру «Пересопниця» на чолі з завідувачем — лауреатом регіональної премії «За відродження Волині», магістром культурології **М.В. Федоришиним**.

Голова засідання доктор філологічних наук, професор В. В. Німчук привітав учасників конференції з великим святом Покрови Пресвятої Богородиці та поздоровив іменинників — доктора філологічних наук, професора Л.М. Марчук та кандидата філологічних наук Б.З. Зінкевич-Томанек.

На запрошення професора В.В. Німчука **М.В. Федоришин** виголосив доповідь «**Пересопницьке Євангеліє: шлях від Пересопниці до Переяслава (1630–1701 рр.)**», де запропонував власну версію шляху Пересопницького Євангелія від Пересопниці до Переяслава. Дослідник зазначив, що до 1630 року рукопис перебував у Пересопниці. Цього ж року князь М. Чарторийський-Клеванський віддав монастир із Пересопницею клеванським іезуїтам-місіонерам. Подальшу долю книги вирішила козацько-селянська національно-визвольна війна 1648 року. Після успішного походу війська Б. Хмельницького Волинськими землями та зруйнування Клеванської колегії Пересопницьке Євангеліє як цінний трофей потрапляє до Звягеля (нині Новоград-Волинський Житомирської області), зокрема до гетьманського намісника Г. Яцкевича. Доповідач висловив припущення, що Г. Яцкевич подарував рукопис дружині С. Мазепи (батька Івана Мазепи) М. Мокієвській, яка була членом Луцького Хрестовоздвиженського братства, а Г. Яцкевич до війни також проживав у Луцьку. Мати ж, ревна захисниця православ'я, могла на прохання сина подарувати книгу новобудованому Переяславському кафедральному собору. Згодом манускрипт був переданий до Переяславської духовної семінарії, де 1838 року й віднайшов його українсько-російський філолог-славіст і педагог О. Бодянський.

Повідомлення «**До проблеми авторства мініатюр Пересопницького Євангелія**» зробила художник-реставратор музею «Дрогобиччина» **Т. Думан**. Після цього вона зробила для учасників конференції презентацію книги Л. Скопа «Майстер мініатюр Пересопницького Євангелія — Федуско, маляр зі Самбора».

Керівники секцій підбили підсумки проведених напередодні засідань і окреслили перспективи досліджень Святого Письма на найближчі 2–3 роки, висловилися за доцільне зробити подібні зустрічі науковців традиційними і прийняли ухвалу конференції, у якій зазначено:

Конференції «Українські переклади Святого Письма» проводить періодично.

Звернутися до відповідних інстанцій із проханням забезпечити виданням Пересопницького Євангелія бібліотеки провідних вишів України.

Організатори конференції запропонували учасникам пізнавальну екскурсійну програму. Вони ознайомилися з виставковими залами збудованого за рекордно короткий термін культурно-археологічного центру «Пересопниця», на урочистому відкритті якого нещодавно побував Президент України; оглянули імовірний «дитинець» — залишки монастиря Різдва Пречистої Богородиці; побували в західній частині «дитинця» — дерев'яній Миколаївській церкві, яку, за версією археологів, можна вважати спадкоємицею монастиря; відвідали Музей книги та друкарства у древньому Острозі.

У Національному університеті «Острозька академія» учасників конференції гостинно зустрів ректор — Герой України, доктор психологічних наук, професор **І.Д. Пасічник**, який натхненно розповів про відродження за часів незалежності України першого у Східній Європі вишу — «Острозької академії», окреслив основні напрями роботи цього закладу, спрямованої на утвердження національної самосвідомості молоді, вручив іменні подарунки високошанованим гостям. На люб'язне запрошення ректора учасники конференції відвідали музеї «Острозької академії», ознайомилися з унікальною університетською колекцією стародруків.

Міжнародна наукова конференція «**Українські переклади Святого Письма в слов'янському контексті**» переконливо засвідчила, що сучасний слов'янський світ глибоко шанує й розвиває свої духовні традиції, плекає інтерес до всебічного наукового вивчення культурних пам'яток, утверджує шанобливе ставлення до рідного слова, підтримує самовіддану працю науковців задля розвою української держави та зміцнення її духовних основ.

Галина Вокальчук, Оксана Кузьмич

Halyna Vakalchuk, Oksana Kuzmych (Rivne)

INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE «UKRAINIAN TRANSLATIONS OF THE HOLY WRIT IN SLAVONIC CONTEXT» (TO THE 450th ANNIVERSARY OF THE PERESOPNICKE GOSPELS)» (Rivne, 13 – 14 October, 2011)